

Zámecká knihovna Mladá Vožice
Lenka Bendová

posudek diplomové práce

Předložená diplomová práce zkoumá provenienční a obsahové náležitosti zámecké knihovny rodiny Künburků (Khünburg). Autorka v ní navazuje na poměrně rozsáhlou moderní literaturu, která si z různých hledisek této dosti slavné sbírky všimla (za pozornost stojí např. monotematické číslo Sborníku Národního muzea z roku 1961). Zatímco v některých pasážích, zejména u specificky náročných rukopisů nebo nanejvýše zajímavé španělské literatury, se diplomová práce na předešlé stati odvolává, důležité je, že zde přichází pokus o plošnou analýzu, kterou dodnes v rovině proveniencí a obsahové struktury nikdo neprovedl.

Diplomová práce začíná Předmluvou, v níž autorka vytyčuje úkoly a seznamuje se základní literaturou (8-10). Předmluva pokračuje specifickým Úvodem (11-12) charakterizujícím mladovožickou knihovnu v širším rámci ostatních zámeckých knihoven a knižní kultury vůbec. Pak následuje stručná historie zámeckého objektu (13-16) a pojednání o reprezentantech rodu, příbuzných i jiných osobách, které se na formování knihovny podíleli (17-25). Největší pozornost je pochopitelně věnována zakladateli knihovny, pražskému arcibiskupu Františku Ferdinandovi. Po této nutně propedeutické kapitole následuje důležitá část, rekonstruující narůstání knihovny dle jednotlivých časově provenienčních vrstev, tedy od 17. století až do první poloviny 20. století (26-71). Jako paralela této analýzy slouží další bohatě členěná kapitola věnovaná obsahové charakteristice fondu (72-111), z níž za vydařenou považují zejména tu část, která sleduje cestopisnou literaturu (94-98). Cenný dodatek v podobě sledování knihovního provozu tvoří kapitola sedmá (112-116). Po ní následuje stručný Závěr (117-119), soupis užití literatury a instruktivní barevné přílohy.

Ačkoli hned Úvod prozradil, že základním tématem práce budou provenienční a obsahové náležitosti zámecké knihovny, vysoce hodnotím diplomantčinu snahu po paralelizaci. Ta přichází jednak na začátku každé kapitolky analyzující tematické složení fondu a jednak velmi vítaně v Závěru. Tyto pasáže potvrzují, že si pisatelka zajistila studiem odborné literatury dostatek faktů ke srovnání mladovožické knihovny s jinými aristokratickými fondy. Zjištěné skutečnosti se tak neocitají ve vakuu, ale žijí v kontextu knižního encyklopedicky zaměřeného sběratelství. Každý čtenář této i jiné diplomové práce o historických knihovnách si musí uvědomit, že zatímco inventarizace různých typů supralibros a jiných provenienčních forem je dosti objektivní, výběr literárních položek charakterizujících jednotlivé tematické a žánrové okruhy podléhá naopak subjektivnímu hledisku, danému momentálním vzděláním a profesní praxí pisatelů. I v tomto případě zmíněná komparace toto nebezpečí umenšuje.

Z přehledu literárních témat, který diplomová práce poskytuje (72-111), je patrné, že některé tituly plnily ve sledované knihovně ryze obligatorní (sběratelskou) funkci. Jiné však, doložené v několika různojazyčných vydáních, mohly mít naopak velký vychovatelský nebo aspoň umělecký vliv. Takovým titulem byl jistě Tassův epos *La Jerusalemme liberata* (1575), v němž po dvou či třech stoletích nešlo jen o motiv křížových výprav, jak píše diplomantka (99), nýbrž o jeden z pramenů živících barokní kavalírství. Tak u vcelku nenápadného beletristického titulu opět přicházíme k pragmatickým hlediskům uplatňovaným při budování knihovny. Obdobné tendence může vykazovat dílo Huga Grotia, které diplomantka sice

správně charakterizuje (89), ale již si neklade otázku po aktuálním působení mezi českou šlechtou 18. století.

Jak už to bývá, i některá jiná témata mohla být ujasněna o něco lépe, např. uniká, zda skupina prohibit existovala dříve, anebo až okolo roku 1918 (113-114), když se naopak v jiných částech diplomové práce dozvídáme o knihách, které tomuto režimu plně odpovídaly, ale bez souvztažnosti k Indexu libri prohibiti – např. Diderotova Encyklopedie (106).

Není mi též jasné, proč některé cizojazyčné tituly diplomantka převádí do češtiny a píše je s pomocí kurzívy stejným způsobem jako transkribované názvy cizojazyčné, např. v rámci jednoho odstavce stojí vedle vídeňského časopisu *Magazin der Kunst* göttingenské *Dějiny umění a literatury* (92). Tento formální postup je dosti matoucí.

Škoda, že kvalitní text je místy zatížen jazykovými nepřesnostmi – namátkou vybírám příklady ze strany 76: *spisek Nicolause Cisterciensise* = Nicolaus Cisterciensis, *traktát od Johannese Peckhama* = Johannes de Peckham, *mystik Bernardus Claraevallensis* = Bernardus Claravallensis atd. Škoda také, že diplomantka pro poučení o antice či jiných kulturních epochách dokázala sáhnout jen k Ottovu slovníku naučnému, i když jistě tuší, že nakladatelství Odeon vydalo během 80. let 20. století přebohatou řadu Slovníků spisovatelů členěných dle zemí původu. Tyto formální i jiné písařské nepřesnosti typu *historie starého a nového zákona v obrazech ... Christophora Wiegela* = Christoph Weigel (87), patří bohužel dnes už k běžným nedostatkům vysokoškolských písemných projevů.

Diplomantka žádoucím způsobem postoupila po provedené analýze nad dosavadní literaturu a doložila překvapivě nenáboženský ráz mladovožické knihovny, kontrastující s vysokou duchovní hodností jejího zakladatele. Provedla řadu cenných srovnání s jinými aristokratickými knihovnami a pokud se zabývala jednotlivinami, všimla si rovněž námětů ilustrací, jejich tvůrců a grafických technik. I když jsem poukázal na některé formální nepřesnosti, právě díky tomuto odstupu a nadhledu, s nímž bylo téma samostatně zpracováno, diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou ještě

v ý b o r n o u.

V Praze dne 2. září 2014

doc. dr. Petr Voit, CSc.,
Ústav informačních studií a knihovnictví
FF UK